

Правові засади регулювання міжнародної технічної допомоги у законодавстві Великої Британії

У статті розглядаються нормативно-правові акти Великої Британії у сфері міжнародної допомоги та правові засади регулювання державної політики Великої Британії з питань надання допомоги на розвиток іншим державам. Визначаються види міжнародної допомоги та критерії оцінки її ефективності, аналізуються вимоги щодо прозорості її використання на підставі норм британського законодавства.

In this article the legal acts of Great Britain in the field of international assistance and legal principles, which regulate state policy of Great Britain on providing development assistance to other countries are examined. The assessment criteria of assistance effectiveness and transparency of its use on the ground of British legislation are determined.

Ключові слова:

міжнародна технічна допомога, допомога на розвиток, офіційна допомога на розвиток, технічна допомога, прозорість

Розвиток міжнародного права визначається, насамперед, інтенсивним співробітництвом між державами за умов сучасної глобалізації та істотно впливає на гармонізацію правових систем світу. Міжнародна технічна допомога країнам, які розвиваються, є важливою складовою міжнародного співробітництва та спрямована на вирішення важливих економічних питань, включаючи подолання бідності населення та позитивний вплив на рівень його життя, а також виявляє ступінь демократичності суспільства.

Для України залучення й використання допомоги іноземних держав, передусім, було обумовлено перебудовою національної економіки у зв'язку із проголошенням незалежності держави в 1991 р. За сучасних умов використання іноземної допомоги Україною набуває ще більшого стратегічного значення тому, що сприяє поступовому руху нашої країни шляхом євроатлантичної інтеграції.

Важливими економічними донорами нашої країни виступають, насамперед, США, Велика Британія, Канада, країни Європейського Союзу та міжнародні організації. Зокрема, з 1991 р. Україна отримала близько 6 млрд. доларів США від донорів для реалізації різноманітних проектів міжнародної технічної допомоги [4].

Законодавство Великої Британії істотно відрізняється від правових систем країн Європейського Союзу. Тому вивчення механізмів регулю-

вання міжнародної технічної допомоги в британському праві є вельми цікавим для нашої країни.

Вивчення британського законодавчого досвіду набуває важливого сенсу також тому, що в Україні спеціального закону про міжнародну технічну допомогу, який регламентував би низку питань, пов'язаних з наданням та використанням допомоги на розвиток, та норм, які б, навпаки, передбачали умови надання нашою країною допомоги іншим суб'єктам права, досі не існує.

Новизна дослідження полягає в тому, що в нашій статті вперше зроблено спробу проаналізувати правові засади надання різних видів міжнародної технічної допомоги, визначити критерії оцінки її ефективності і прозорості, та правові умови моніторингу використання цієї допомоги країнами-реципієнтами в законодавстві Британії.

Визначенню основних тенденцій у правових системах країн Європейського Союзу у сфері міждержавного співробітництва приділили увагу І. І. Лукашук, В. М. Хонін, А. М. Москаленко. Різним аспектам цієї тематики були присвячені праці Т. О. Анцупової, В. М. Слепця, М. О. Михайліва. Однак питання визначення сутності міжнародної технічної допомоги, її видів, правових засад надання допомоги на розвиток та механізмів її регулювання на підставі британського законодавства досліджено, на жаль, недостатньо.

Мета цього дослідження полягає у вивченні правових засад регулювання міжнародної техні-

ної допомоги у законодавстві Великої Британії. Наразі ми ставимо перед собою такі завдання:

- визначити види міжнародної технічної допомоги, які передбачені законодавством Британії;
- проаналізувати правові норми, які регламентують види міжнародної технічної допомоги в британському законодавстві;
- розробити шляхи вирішення існуючих правових питань, пов'язаних з регулюванням відносин у сфері міжнародної технічної допомоги в Україні, виходячи з норм британського законодавства.

У Великій Британії норми сучасного національного права у сфері міжнародної допомоги ґрунтуються, насамперед, на тих правових нормах, які містить Статут ООН 1945 р. У другій половині ХХ століття процеси деколонізації та утворення незалежних держав спричинили бурхливий розвиток міжнародного права. Законодавство Великої Британії у сфері міжнародного співробітництва ґрунтується на багаторічному досвіді співробітництва з країнами-реципієнтами та положеннях міжнародних правових актів, до яких приєдналася більшість країн світу.

В 1960 р. у зв'язку з прийняттям ООН Декларації про надання незалежності колоніальним країнам та народам у міжнародному праві були створені засади «міжнародного права розвитку» та виникла так звана концепція «права на розвиток» [2, 21]. Передусім, вона охоплювала елементи економічного та політичного самовизначення народів на колишніх колоніальних територіях. Природно, що нові тенденції світового розвитку істотно вплинули на британське законодавство.

Розвиток міжнародного права сприяв створенню нових дефініцій, таких, як «міжнародне право співіснування» (international law of coexistence) та «міжнародне право співробітництва» (international law of co-operation) [15, 247]. Англійський вчений І. Броунлі зазначає, що норми, які протягом тривалого часу були віднесені до «права народів» або «міжнародного права», застосовуються як норми сучасного британського законодавства» [11, 10].

Слід підкреслити, що з 1980 р. до 2002 р. діяв Акт про співробітництво та міжнародний розвиток [17]. У британському законодавстві міжнародну технічну допомогу, що надається країнам, які розвиваються, регулюють два засадничих законодавчих акти: Акт з міжнародного розвитку від 2002 р. та Акт з міжнародного розвитку (звітності та прозорості) від 2006 р.

Зазначимо, що розробку цих нормативно-правових актів було здійснено з урахуванням головних положень та принципів Декларації тисячоліття, котра була прийнята керівниками 189 країн

світу на «саміті тисячоліття» ООН у 2000 р.

Слід зауважити, що положення, які були зафіксовано урядом Великої Британії в так званих «документах розвитку» з питань подолання бідності, увійшли до Акту від 2002 р. [12, 12]. Акт з міжнародного розвитку (звітності та прозорості) від 2006 р. було ухвалено з метою забезпечення реалізації норм зазначеного Акту від 2002 р.

На відміну від українського законодавства, в якому використовуються такі поняття, як «міжнародна технічна допомога» та «гуманітарна допомога», в британських нормативно-правових актах усі види допомоги, що надаються іншим країнам, не об'єднуються під якимсь одним поняттям.

Велика Британія є розвинутою країною з високим рівнем соціально орієнтованої політики. Тому в її законодавчих актах приділяється значна увага видам технічної допомоги країнам, які розвиваються. Найважливішим видом серед них є допомога на розвиток. Вона надається за межі Великої Британії одній чи декільком країнам з метою забезпечення сталого розвитку країни або покращення добробуту населення, за виключенням тієї допомоги, котра надається за умови зниження рівня бідності іноземним територіям Британії (British Overseas Territories) [14].

Необхідно додати, що у зв'язку з прийняттям акту зміст поняття «сталий розвиток» був вперше визначений в законодавстві Великої Британії. Але поняття «сталий розвиток», яке існує в законодавчій царині Великої Британії, суттєво відрізняється від аналогічного поняття, що було встановлено Всесвітньою комісією з питань навколишнього середовища та розвитку і завдяки цьому найчастіше використовується у міжнародній практиці [16, 4].

У Великій Британії під «сталим розвитком» мається на увазі будь-який розвиток, який повинен надати довгострокові вигоди населенню країни або країн, яким ця допомога надається. Передбачається, що цей вид допомоги визначається та затверджується посадовою особою уряду – секретарем держави [14]. Зазначимо, що під населенням країни мається на увазі також майбутнє населення чи його частина [20, 31].

Допомога на розвиток може існувати у вигляді гуманітарної допомоги, а саме: допомоги на усунення надзвичайних ситуацій, подолання наслідків катастроф – як природних, так і техногенного походження.

Слід зупинитися й на тому, що в британському законодавстві, окрім поняття «допомога на розвиток», додатково передбачені інші види допомоги в її нормативно-правових актах.

Так, у британських документах окремо визначається «допомога», котра існує у будь-якому вигляді – фінансової або технічної та допомоги

на постачання матеріалів [23].

Зазначимо, що поняття «офіційної допомоги» не існує в законодавстві Великої Британії — можливо, тому що воно визначено Організацією з економічного співробітництва та розвитку як таке, що надається у такому ж вигляді, як і офіційна допомога на розвиток [22, 14]. Але цей вид допомоги надається державам, які не класифіковані Організацією з економічного співробітництва та розвитку як країни, що розвиваються.

Законодавством Великої Британії передбачається поняття «офіційної допомоги на розвиток». Цією допомогою вважаються ресурси, що надходять до країн, які розвиваються, у тому числі на адресу державних і місцевих установ, але обов'язково скрізь — уповноваженим агенціям або багатостороннім інституціям. Головна мета такого виду допомоги полягає у сприянні економічному розвитку та добробуту країн-реципієнтів, які розвиваються. Окрім цього, ця допомога є концесійною за своїм змістом та має становити не менш як 25 % обсягу гранту.

Офіційна допомога на розвиток використовується з метою визначення витрат, які виникають у зв'язку з наданням іноземної допомоги [18, 21]. Слід зазначити, що резолюція Асамблеї ООН від 24 жовтня 1970 р. передбачає, що перерахування більшої частини фінансових ресурсів у країни, які розвиваються, має здійснюватись у вигляді офіційної допомоги на розвиток [19, 21]. Часто-густо вона надається у вигляді певної технічної допомоги, тобто «зв'язаної допомоги» (tied aid) та фінансів для зниження рівня боргових зобов'язань країни.

В законодавстві Британії окремо визначається технічна допомога, яка складається з ноу-хау — у вигляді персоналу, навчання, стипендій та надання результатів наукових досліджень [23].

Слід зазначити, що у британському законодавстві також використовується поняття «чиста офіційна допомога на розвиток». Цей вид допомоги слугує для виміру розміру суми офіційної допомоги на розвиток. Тобто чиста офіційна допомога на розвиток складається з вартості офіційної допомоги на розвиток у відсотковому відношенні до сукупного внутрішнього продукту країни за виключенням коштів, які були сплачені за основною сумою позики.

Фінансові ресурси надаються у вигляді грантів, позик, гарантій та корпоративних прав компаній, які були придбані секретарем держави. Але обов'язково встановлюється розмір офіційної допомоги. Обсяг всієї допомоги повинен досягти 0,7 % від сукупного національного продукту Британії [14].

В ст. 5 та ст. 7 Білля врегульовані питання, які пов'язані з оцінкою ефективності багатосторонньої та двосторонньої допомоги, що, на думку

авторів законодавчого акту, обов'язково сприяє досягненню «цілей розвитку тисячоліття».

Двосторонньою допомогою вважається та, яка надається на міждержавному рівні або через міжнародну агенцію до конкретної країни чи регіону, в яких контроль за використанням фондів здійснює Організація з економічного співробітництва та розвитку [16, 12].

Зміст дефініції «багатостороння допомога» визначено в Акті про міжнародний розвиток від 2002 р. Згідно з цим нормативним документом, багатостороння допомога надається багатосторонніми організаціями, в яких Департамент уряду Великої Британії з міжнародного розвитку не контролює використання та надходження фондів [23].

Згідно із загальними положеннями Акту про міжнародний розвиток від 2002 р., міжнародна допомога надається тільки для забезпечення сталого розвитку або поліпшення добробуту населення з низьким рівнем життя [23]. Пріоритетними напрямками застосування міжнародної допомоги є такі: забезпечення сталого розвитку країни, розширення можливостей для соціальних груп із низьким прибутком, досягнення прогресу країн щодо власних цілей розвитку.

Згідно з цим документом, передбачається обмеження щодо використання затверджених парламентом фондів. Воно полягає у тому, що допомога не може бути пов'язана з придбанням британських товарів чи послуг. Ця законодавча норма відповідає рішенням Комітету з питань допомоги та розвитку Організації з економічного розвитку та співробітництва від 2001 р., згідно з яким уся допомога найменш розвинутим країнам повинна бути незв'язаною. Це стосується випадків, коли донор не має права придбання товарів чи послуг у конкретного джерела, наприклад, вироблених у власній країні [23, 18]. Якщо донор зобов'язаний придбати у власній країні товари чи послуги, то допомога вважається зв'язаною.

Необхідно зазначити, що з квітня 2001 р. Велика Британія запроваджує практику надання тільки незв'язаної допомоги у випадках двосторонніх відносин. Це обумовлено, насамперед, тим, що незв'язана допомога є більш ефективною для країн, які розвиваються, ніж зв'язана допомога. Незв'язана допомога істотно знижує вартість значної кількості товарів і послуг — майже до 15–30 %, та зменшує адміністративні бар'єри в країнах-донорах та країнах-реципієнтах [18, 41].

Важливим аспектом в регулюванні допомоги країнам, що розвиваються, є перевірка її ефективності та забезпечення принципу прозорості. Так, ст.ст. № № 4–5, 7 Акту з міжнародного розвитку (звітності та прозорості) від 2006 р. ґрунтуються на засадах раніше згаданої Декларації розвитку тисячоліття. Саме тому встановлюється обов'яз-

зок секретаря держави надати щорічний звіт кожній палаті парламенту у відповідно встановлений термін. Цей звіт має містити інформацію, яка може забезпечити оцінку внеску Великої Британії у досягнення 8 цілей у створенні глобального партнерства з розвитку, які проголошені в Декларації розвитку тисячоліття. Зокрема, такими цілями є: досягнення прогресу відкритої торгівлі та фінансової системи, які засновані на праві, відсутність дискримінації; здійснення кроків у напрямку поліпшення боргових зобов'язань та скасування офіційного боргу країн з низьким прибутком.

В процесі оцінювання секретарем держави ефективності допомоги потрібно брати до уваги результати допомоги конкретній країні, особливо у подоланні ВЛ/СНІДу, зниженні смертності серед дітей, впровадженні кращого адміністративного керування, забезпечення прав людини тощо.

З метою оцінювання результатів дій британського уряду усі департаменти уряду країни повинні надати секретареві держави відповідні відомості про їхній внесок у зниження чи подолання бідності та впровадження сталого розвитку в інших країнах [14]. Саме це забезпечує комплексний підхід до рішення про ефективність діяльності уряду у сфері міжнародної допомоги. Таке співробітництво департаментів уряду є важливою гарантією того, що політика не здійснює негативного впливу на зусилля уряду Великої Британії та спрямована на пошук можливостей з консолідації зусиль у досягненні зазначених «цілей розвитку тисячоліття» [24, 40].

Щорічний звіт секретаря держави також передбачає забезпечення прозорості надання допомоги та її подальшого використання [23]. Зазначимо, що прозорість є важливою умовою забезпечення публічної підтримки міжнародної допомоги розвитку та інформування її розгляду. Окрім того, саме прозорість допомагає країнам, що розвиваються, поліпшити планування фінансових ресурсів [21, 3].

Так, у 2005 р. Департамент з міжнародного розвитку Великої Британії взяв зобов'язання щодо прозорості умов надання допомоги та її подальшого використання, яке передбачено у його заяві про політику на 2005 р. У п. 5.35 заяви встановлюється, що обидва партнери – донори та уряди країн, що розвиваються – повинні дотримуватись принципу прозорості. Звітність публічних рішень цих сторін та підстав, на яких вони ґрунтуються, також передбачається [10, 40].

Секретар держави повинен брати до уваги, у випадках, коли це можливо, інформацію про заплановані рівні допомоги на поточний рік і три наступних роки щодо кожної країни-реципієнта, включаючи цілі розвитку в країнах, на які повин-

ні здійснюватися витрати, з описом незалежного моніторингу витрат [14].

Секретар держави також зобов'язаний надати відомості про оцінку ефективності політики надання та використання допомоги стосовно досягнення цілей розвитку країн. Законом передбачено, що ця посадова особа повинна забезпечити та оприлюднити укладену угоду з країною-реципієнтом у зазначений термін.

Важливо підкреслити, що, наприклад, стратегії зниження бідності країн-реципієнтів приймаються з урахуванням результатів обговорення проектів стратегії громадськими інституціями та донорами. Згідно з висновками Всесвітнього банку та Міжнародного монетарного фонду, зазначені стратегії допомагають поліпшити звітність у процесі прийняття рішень [22, 3].

Таким чином, ефективне міждержавне співробітництво можливо тільки за умови визнання та використання Україною універсальних норм та принципів міжнародного права. Міжнародні правові відносини України мають ґрунтуватися на законодавчих актах, які прийнято з урахуванням сучасної міжнародної практики та набутого досвіду співробітництва з донорами.

Передусім, успішному міждержавному співробітництву України перешкоджає відсутність національної програми залучення міжнародної технічної допомоги та стратегії подолання бідності у країні, які необхідно прийняти з урахуванням результатів їх обговорення громадськими інституціями та донорами.

Слід зазначити, що в цьому напрямку розробляються певні законодавчі ініціативи. Так, у квітні 2007 р. Верховною Радою України був прийнятий за основу проект Закону «Про міжнародну технічну допомогу», згідно з Постановою № 848-V [4].

Цей законопроект спрямований на регулювання відносин, що виникають у зв'язку із залученням і використанням міжнародної технічної допомоги, яку отримує Україна, а також наданням міжнародної технічної допомоги іншим державам.

Виходячи із попереднього аналізу діючого законодавства Великої Британії з питань міжнародної допомоги, вважаємо за необхідне зосередитись на істотних вадах українського законопроекту та, виходячи з цього, розробити рекомендації з метою поліпшення національного законодавства.

По-перше, на відміну від зазначених британських законів, не визначається спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, який би регулював надану державою міжнародну технічну допомогу.

По-друге, в цьому законопроекті не встановлюється спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері міжнародної тех-

нічної допомоги, яку отримує Україна. Відповідно до Указу Президента України від 23 жовтня 2000 р. № 1159 «Про Міністерство економіки України», виконання завдань в цій сфері тимчасово покладено на Міністерство економіки України [6]. Зазначимо, що орган державної влади був змінений втретє.

Це суттєво буде заважати усталеності відносин України з донорами та сприяти впровадженню додаткових адміністративних бар'єрів між країнами.

Окрім того, у законопроекті України не передбачаються види міжнародної технічної допомоги, критерії оцінки її ефективності. Тому вважаємо за необхідне запровадити класифікацію міжнародної технічної допомоги з урахуванням рекомендацій ООН у спеціальному законі про міжнародне співробітництво.

Враховуючи норми британського законодавства, потрібно визначити орган державної влади, який має бути уповноваженим оцінити ефективність цієї допомоги та забезпечити принцип прозорості її використання. Окрім того, необхідно встановити відповідальність уряду в сфері міжнародної технічної допомоги та зміцнити консолідацію зусиль усіх структурних підрозділів уряду з метою реалізації єдиної державної політики.

Необхідно визначити правові умови участі громадських організацій у розробці пріоритетних напрямів залучення міжнародної технічної допомоги, наприклад, у сфері зниження бідності населення країни, експертизи діяльності уряду.

Таким чином, проаналізований проект закону повинен бути доопрацьованим з урахуванням зазначених раніше аспектів, які сприятимуть ре-

гулюванню цього питання.

Український проект закону про міжнародну технічну допомогу обов'язково повинен відповідати цілям та завданням надання та використання міжнародної допомоги, згідно з Декларацією цілей тисячоліття ООН, на виконання яких спрямовані зусилля провідних країн світу.

Висновки

По-перше, успішне правозастосування норм законодавства Великої Британії у сфері міжнародного співробітництва обумовлено, насамперед, чітким виконанням його норм та засадами британської правової системи, які втілили багаторічний досвід співробітництва з країнами-реципієнтами та положення міжнародних правових актів, до яких приєдналася більшість країн світу;

по-друге, у законодавстві Великої Британії чітко визначено класифікацію міжнародної технічної допомоги, сутність кожного виду допомоги, відрегульовані механізми її надання та контролю;

по-третє, ефективність міжнародної технічної допомоги, що надається Великою Британією, забезпечується детальною регламентацією умов її надання (визначення цілей, суспільного обговорення тощо) та дотриманням принципу прозорості в процесі прийняття рішень про допомогу і суворой звітності;

по-четверте, в Україні необхідно врегулювати відносини, що виникають у зв'язку із залученням і використанням міжнародної технічної допомоги, яку вона отримує як країна-реципієнт та може надавати у майбутньому, з урахуванням норм британського законодавства.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *Анцупова Т. О.* Роль і місце принципу співробітництва держав у системі принципів міжнародного публічного права // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Вип. 2. – Одеса, 2001. – 608 с.
2. *Мережко О. О.* Історія міжнародно-правових вчень. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2004. – 296 с.
3. *Михайлів М. О.* Міжнародна технічна допомога як юридична категорія // Держава і право: Зб. наук. праць. – Вип. 13 – К., 2001. – С. 75–38.
4. Постанова Верховної Ради України № 848-V від 3 квітня 2007 р. «Про прийняття за основу проекту Закону України про міжнародну технічну допомогу» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
5. *Слепець В. М.* Європейське право у галузі оподаткування (загальнотеоретичні та історико-правові аспекти): Дис.... канд. юрид. наук. – Харків, 2002. – 182 с.
6. Указ Президента України від 23 жовтня 2000 р. № 1159 «Про Міністерство економіки України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
7. *Лукашук И. И.* Конституции государств и международное право. – М.: Спарк, 1998.
8. *Москаленко А. М.* Источники права Европейского Союза (международно-правовой анализ): Дис.... канд. юрид. наук. – Харків, 2005. – 171 с.
9. *Хонин В. Н.* Теория международных отношений. Общая часть. – К.: Академ. Пресс, 2005. – 456 с.
10. A better quality of life. A strategy for sustainable development of the UK Cm 4345 May 1999.
11. *Brownlie I.* The Reality and Efficacy of International Law // British Yearbook of International Law. – Vol. 52. – 1981. – P. 5.
12. Eliminating World Poverty: a challenge for the 21st Century Cm 3789 November 1997, p. 31. <http://www.dfid.gov.uk/public/what/pdf/wpenglish.pdf>
13. Is it ODA? OECD, DCD/DAC/STAT (2001) 8, 2001.
14. International Development (Reporting and Development) Act [HL] (Act 19 2006). <http://www.opsi.gov.uk/acts2006/ukpga-20060031-en-1>

15. *Friedman W.* The Changing Structure of International Law. – London, 1964. – P. 247.
16. OECD Development Co-operation Report 2001 and OECD Geographical Distribution of Financial Flows to Aid Recipients 2002. <http://hcl1.hclibrary.parliament.uk>
17. Overseas Development and Co-operation Act 1980 Act [HL] (Act 19 1980). <http://www.opsi.gov.uk/acts1980/ukpga-20020001-en-1>
18. Partnerships for poverty reduction: rethinking conditionality: A UK Policy Paper, DFID/ HM Treasury /FCO, March 2005, p 16.
19. Research paper 01/85 01 November 2001 The International Development Bill [HL] Bill 37 of 2001–02 Library of House of Commons <http://hcl1.hclibrary.parliament.uk>
20. Research Paper 06/01 11 January 2006 Library of House of Commons. The International Development (Reporting and Transparency) Bill 19 of Session 2005–06. <http://hcl1.hclibrary.parliament.uk>
21. Review of the PRS Approach: Balancing Accountabilities and Scaling up Results, World Bank/IMF. – 2005, pp. 3-4.
22. Report of The World Commission on Environment and Development, Our Common Future 1987.
23. The International Development Act [HL] (Act 37 2001-02). [http://www.opsi.gov.uk / acts2005/ukpga-20020001-en-1](http://www.opsi.gov.uk/acts2005/ukpga-20020001-en-1)
24. The UK's Contribution to Achieving the Millenium Development Goals, HM Government, 2005, para 4.11, p 40.
25. Untying Aid to the least Developed Countries, OECD Policy Brief, July 2001.

Д. О. Борисов,
адвокат, член Кримської
колегії адвокатів

НОВИНКА

Герасимчук О. П.

Реалізація потерпілим диспозитивності у кримінальному судочинстві України:

Монографія. – К.: Прецедент, 2009. – 175 с.

ISBN 978-966-520-130-4

Ціна – 28 грн.

У монографії досліджуються історичний аспект проявів диспозитивності в кримінальному судочинстві України та генеза наукових досліджень цього явища; з'ясовується природа, поняття, суть і структура диспозитивності як принципу кримінального процесу, його значення щодо потерпілого; встановлюються передумови, підстави та межі реалізації потерпілим диспозитивності у кримінальному судочинстві України; визначається система гарантій реалізації прав потерпілого в кримінальному процесі в контексті кримінально-процесуальних гарантій та з огляду на співвідношення публічних та диспозитивних начал; сформульовано пропозиції із вдосконалення законодавства для захисту порушених злочином прав і законних інтересів потерпілого.

Робота є першим в Україні комплексним кримінально-процесуальним дослідженням диспозитивності та її реалізації потерпілим у кримінальному судочинстві. За його результатами формулюється низка самостійних висновків та положень, які мають наукову новизну та розширюють наукове уявлення про поняття, зміст і природу диспозитивності, реалізацію та забезпечення прав потерпілого.